

Opas
työpaikkaohjaajalle

Ammatillinen koulutus

Ammatillisessa koulutuksessa voi suorittaa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Opiskelija voi opiskella joko koko tutkinnon tai vain tutkinnon osia omien tarpeidensa mukaan. Opiskelu perustuu aina henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan eli HOKSiin.

HOKS

Kaikkea opiskeluun liittyvää ohjaa opiskelijan kanssa laadittava henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Opettaja kirjaa HOKSiin, millaista osaamista opiskelija hankkii ja mitä tutkinnon osia hän suorittaa missäkin oppimisympäristössä.

Työelämässä tapahtuvan oppimisen suunnitteluun osallistuu myös työpaikan edustaja.

Opiskelun joustavuus

Opiskelija voi hankkia osaamista erilaisissa oppimisympäristöissä ja yhdistellä erilaisia tapoja joustavasti. Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta kutsutaan työelämässä oppimiseksi. Se on aina tavoitteellista ja ohjattua, ja siihen voidaan yhdistää koulutusta esimerkiksi oppilaitoksen opetustiloissa, verkko-oppimisympäristöissä, virtuaalisissa oppimisympäristöissä sekä itsenäisesti opiskellen.

Työelämässä oppiminen

Työelämässä oppimisesta sovitaan oppisopimuksella tai koulutussopimuksella ja ydinajatus on, että työpaikalla opitaan kaikki asiat, joita siellä on tarkoituksenmukaista oppia. Eri aloilla ja työpaikoilla tämä tarkoittaa erilaisia ratkaisuja, joista koulutuksen järjestäjät ja työnantajat sopivat keskenään. Tärkeää on sopia muun muassa siitä, mitä opiskelijan on osattava ennen kun hän tulee työpaikalle koulutus- tai oppisopimusjaksolle. Laadukkaasti suunniteltu ja toteutettu koulutus työpaikalla ehkäisee tehokkaasti opintojen keskeyttämistä.

Opiskelija etsii usein itse sopivan koulutus- tai oppisopimuspaikan. Koulutuksen järjestäjä hyväksyy työpaikan, jos se soveltuu oppimisympäristöksi ja opiskelijan HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin. Alueen työpaikat hyvin tunteva opettaja osaa myös ohjata opiskelijoita etsimään sopivaa työpaikkaa koulutus- tai oppisopimusjaksolle tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset huomioiden. Etenkin osaajapulasta kärsiville aloille tämä on tärkeää.

Kun opiskelija tulee työpaikalle koulutettavaksi, hänellä on oltava allekirjoitettu koulutus- tai oppisopimus, jonka liitteenä on se osa HOKSiä, joka koskee työpaikalla järjestettävää koulutusta. Päävastuu työelämässä oppimisesta on aina koulutuksen järjestäjällä, jota vastuuopettaja edustaa. Opettaja huolehtii sopimusten tekemisestä ja siitä, että työpaikkaohjaaja saa tarvittavan perehdytyksen, halutessaan vaikka erillisen työpaikkaohjaajakoulutuksen.

Koulutusopimus

Koulutusopimus on vuoden 2018 alusta korvannut työssäoppimisjaksot työpaikalla. Koulutusopimus on työpaikan ja koulutuksen järjestäjän välinen kirjallinen, määräaikainen sopimus opiskelijan osaamisen hankkimisesta työpaikalla. Koulutusopimuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa eikä hänelle makseta palkkaa.

Tarvittaessa opiskelijan on mahdollista vaihtaa oppisopimuksesta koulutusopimukseen tai päinvastoin. Muutoksesta on neuvoteltava yhdessä opettajan kanssa. Koulutus- tai oppisopimus voidaan purkaa työnantajan ja oppilaitoksen yhteisellä sopimuksella laissa säädetyin perustein.

Oppisopimus

Oppisopimus on toimiva keino rekrytoida uutta tai kouluttaa nykyistä henkilöstöä. Oppisopimusopiskelija on työsuhteessa oppisopimuspaikan tarjoavaan työnantajaan. Oppisopimus voidaan laatia 15 vuotta täyttäneelle ja sen kesto voi vaihdella kahdesta viikosta jopa koko tutkinnon suorittamisen pituiseksi. Työtunteja tulee olla keskimäärin vähintään 25 h/vko. Kesätöiden tekeminen oppisopimuksessa on melko tavallinen tapa edistää opiskelijan opintoja.

Mikäli työnantajalle arvioidaan aiheutuvan kustannuksia perustutkintoa suorittavan opiskelijan oppisopimusopiskelutuksesta, koulutuksen järjestäjä maksaa työnantajalle koulutuskorvausta siten kuin siitä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä oppisopimusopiskelutuksen järjestämisestä koskevassa sopimuksessa sovitaan.

Yrittäjän oppisopimus

Oppisopimus on myös yrittäjälle oiva tapa kehittää itseään ja liiketoimintaansa. Yrittäjän oppisopimus-koulutuksessa tavoitteena on yrittäjän valitseman tutkinnon suorittaminen, mutta samalla myös oman yrityksen kehittäminen ja yrittäjänä kehittyminen. Yrittäjän oppisopimuksessa tulee tehdä keskimäärin 25 h/vko suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimukseen liittyviä työtehtäviä.

Työpaikka oppimisympäristönä

Työpaikka soveltuu opiskeluympäristöksi, jos siellä on

- riittävästi tuotanto- tai palvelutoimintaa
- tarpeelliset työvälineet
- ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilöstö.

Myös työpaikan turvallisuutta opiskelijalle arvioidaan. Työnantajalla tai koulutussopimustyöpaikan tarjoajalla on vastuu opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään.

Työpaikkaohjaaja/mentori

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta myös työelämässä oppiessaan. Sitä varten työpaikalta nimetään vastuullinen työpaikkaohjaaja. Koulutuksen järjestäjä tukee työpaikkaohjaajaa ohjaustehtävässä ja tarvittaessa järjestää koulutusta. Tavoitteellinen ja ohjattu oppiminen ei synny sivutuotteena, vaan työpaikalla oppimista täytyy suunnitella.

Yrittäjälle tehtävässä oppisopimuksessa työpaikkaohjaaja (mentori) voi olla myös toisesta yrityksestä tai muutoin tehtävään soveltuva henkilö. Yrittäjän mentoointi tarkoittaa sitä, että mentori tukee ja ohjaa toista yrittäjää oppisopimuskoulutuksen aikana.

Suunnittelu

Opiskelijan on hyvä saapua työpaikkaan, jossa häntä osataan odottaa ja jossa opintojakso on suunniteltu huolellisesti. Työpaikkaohjaajan tehtäviin kuuluvat käytännön valmistelut ja ohjaamisen suunnittelu. Opiskelijoiden ja koko työyhteisön arkea helpottaa se, että työnantaja ja työpaikkaohjaaja tiedottavat hyvissä ajoin opiskelijoiden tulosta ja työpaikkaohjauksen käytännöistä. Näin voi myös saada koko työyhteisön sitoutumaan opiskelijan ohjaukseen. Työyhteisön jäsenillä on usein hyviä ideoita, jotka edistävät oppimista työpaikalla.

Perehdytys

Työpaikkaohjaajan tehtävä on perehdyttää opiskelija työtehtäviin. Työpaikkaohjaaja

- perehdyttää opiskelijan työpaikkaan ja esittelee opiskelijalle työpaikan tilat, materiaalit ja välineet ja tutustuttaa opiskelijan työyhteisöön
- keskustelee ja sopii opiskelijan kanssa ohjauskäytännöistä ja siitä, miten opiskelija oppii työtehtävät, jotka HOKSiin on kirjattu

- pyytää tarvittaessa opettajalta apua työpaikalle soveltuvista pedagogisista ratkaisuista
- huomioi perehdytyksessä aina opiskelijan osaamistason.

Työturvallisuusperehdytys on laissa määrätty velvollisuus työnantajalle. Opiskelijoiden käsitys työturvallisuudesta voi vaihdella paljonkin. Siksi työturvallisuusperehdytys on aina tehtävä huolellisesti ja yhdessä keskustellen. Perehdyttäjän kannattaa kysymyksillä varmistaa, että opiskelija on varmasti ymmärtänyt asiat oikein. Myös työyhteisöä kannattaa muistuttaa tarkkaavaisuudesta opiskelijan kanssa, etenkin jos työssä ja työtehtävissä on erityisiä vaaran paikkoja. Mikäli 16–17 -vuotiasta opiskelijaa käytetään vaarallisen työn tekemiseen, hänestä tehdään ennakoilmoitus ennen työelämässä tapahtuvaa oppimista Aluehallintovirastoon. Ilmoitusvelvollisuus on ammatillisen koulutuksen järjestäjällä yhdessä työnantajan kanssa.

asky.fi

Palautteen antaminen

Riippumatta oppimisympäristöstä opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta sekä kirjallista tai suullista palautetta osaamisensa kehittymisestä. Osaamista hankittaessa palautteen antajina voivat olla esimerkiksi opetuksesta vastaavat opettajat, muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat sekä työpaikkaohjaajat. Opetuksen ja ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet.

Työpaikkaohjaaja seuraa osaamisen kertymistä. Opettaja ja työpaikkaohjaaja varmistavat yhteistyössä, että opiskelija tekee sellaisia työtehtäviä, joista sovittu osaaminen karttuu. Jos opiskelijalle ei kerry osaamista suunnitellusti tai jos opiskelijan työtehtävät poikkeavat koulutussopimukseen kirjatuista tehtävistä, työpaikkaohjaajan tulee välittömästi ottaa yhteyttä opettajaan.

Näyttö ja arviointi

Kun opiskelija on saavuttanut tutkinnon perusteissa edellytetyn osaamisen, osaamisen osoittaminen eli näyttö järjestetään mahdollisimman pian.

Opettaja on vastuussa osaamisen arvioinnista. Näyttö tehdään pääsääntöisesti aidoissa työympäristöissä ja se arvioidaan yhdessä työpaikan edustajan kanssa. Opettajan tehtävä on etukäteen varmistaa, että opiskelija on saavuttanut tutkinnon perusteissa edellytetyn osaamisen ja että opiskelijalla on mahdollisuus selviytyä vähintään T1-tasoisesti näytöstä. Siltä osin kun tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Ammatillisen koulutuksen opiskelija arvioidaan perustutkinnossa asteikolla 1–5, ammatti- ja erikoisammatti-tutkinnossa arviointi on hyväksytty/hylätty.

Työpaikkaohjaajakoulutus

Työpaikkaohjaajakoulutus tarjoaa työvälineitä, valmiuksia ja vertaistukea kaikille työpaikallaan opiskelijoita perehdyttävälle ja ohjaaville henkilöille. Koulutus tapahtuu verkkoympäristössä joustavalla aikataululla ja voidaan toteuttaa myös oppisopimuskoulutuksena tai ryhmämuotoisena.

Lisätietoja koulutuksesta sasky.fi.

